

koji je propovijedan poganima,
komu je svijet vjerovao,
koji je uznesen u slavi« (1 Tim 3,16).

* * *

U jeku Drugoga Vatikanskog koncila, u jeku intenzivnog nastojanja oko liturgijske obnove po cijelom svijetu, smatrao sam potrebnim da čitatelji »Službe Božje« čuju o osnovnim liturgijskim problemima Pavlov glas koji nije ništa manje suvremen od najsuvremenijih liturgijskih pisaca.

Pavlovim mislima dadao sam nekoliko svojih misli da današnji liturgijski život doveden u vezu sa životom onog doba kad je on živio. Štošta sam otvoreno rekao. »Audacius scripsi! Odvažio sam se i napisao!« (1 Kor 15,34).

Promotrimo i ostvarimo što više možemo.

»Pokažimo se kao Božji službenici« (2 Kor 6,4).

»Evo sad je vrijeme prijatno, evo sad je dan spasenja!« (2 Kor 6,2).

»Braćo moja predraga, budite čvrsti, nepokolebivi, uvijek napredujte u djelu Gospodnjem (liturgija!), svjesni da vaš trud nije uzaludan u Gospodinu!« (1 Kor 15, 58).

»Čas je da se od sna probudimo!« (1 Kor 15, 58).

»Evigilate justi! — Probudite se, pravednici!« (1 Kor 15, 34).

Dr o. Jure Radić

ECCLESIAM PLANTAVERUNT

Pred 1100 godina prve su krijesnice kršćanstva, koje su bile zapaljene na slavenskom tlu, dobile novi sjaj i novi po-ticaj. Najednom su se počele množiti. Radosna i blaga vijest Kristova evanđelja po prvi se puta navješta razumljivim je-zikom. Križe se usađuje u slavensku zemlju. Crkva se rađa.

Dva brata Grka, Ciril i Metod, širom su otvorila vrata Crkve slavenskim narodima.

Verbo et labore Ecclesiam plantaverunt...

Oni su najprije sami bili duboko ukorijenjeni u Crkvi. Poznavali su Crkvu, ljubili je i služili joj. Sve su svoje spo-sobnosti stavili u službu Bogu i njegovoj Crkvi. Njihove rani-je vjerske i političke misije, koje im je povjeravao Bizanski

*Sv. Ciril i Metod s Dulčičeve freske u crkvi Gospe od Zdravlja
— Split*

dvor, kao da su bile daleka priprava za njihovu najveću vjersku misiju među slavenskim narodima.

Božja je providnost Konstantina i Metoda gotovo od njihova djetinjstva spremala za apostolsko djelo među Slavenima poznavanjem slavenskog jezika, solidnim školovanjem i bogatim duhovnim životom. U kontemplaciji samostanskog života na Olimpu u Bitiniji sazrijevali su za veliku misionarsku aktivnost.

Molba Rastislava, kneza Velike Moravske, naišla je u Carigradu na pravo razumijevanje. Poslanici su se vratili u domaju s velikom nadom. Bizantski car Mihajlo III povjerio je prevažnu službu vjerovjesnika među Slavenima dvojici prokušane braće, Ćirilu i Metodu.

Sv. su se Braća, bez sumnje, spremila i neposrednom pripravom na povjereni im apostolski rad. Povjesničari tek nagađaju koliko je ta priprava trajala. Ali se sa sigurnošću može ustvrditi da je ona bila ozbiljna, radišna, dalekovidna i svrhunaravna. Dani i noći su prolazili u radu i molitvi. Učila se je teologija i produbljvalo se je znanje slavenskog jezika. Listale su se liturgijske knjige i nastali su prvi prijevodi na slavenskom jeziku. Tako se je rodila slavenska knjiga i položeni temelji svetom bogoslužju na slavenskom jeziku.

Ćiril i Metod postali su najveći dobročinitelji Slavena donoseći im sa svetom vjerom i temelje njihove književnosti i kulture.

Novi su se vjerovjesnici uputili k Slavenima noseći im najveći dar: Evanđelje i Slavensku knjigu.

Jednom kada su pošli k Slavenima nikada ih više nisu ostavili. Gotovo je sigurno, da se više nisu nikada povratili u svoj zavičaj. Sav svoj život i najbolje plodove svoga uma i bogate vrline svoje duše posvetili su Slavenima.

Rastislav i njegova zemlja dočekali su zatražene vjerovjesnike kao žedna njiva. Po prvi su puta slavenskom zemljom obilazili misionari i propovjedali Kristovu nauku jezikom koji su slušatelji razumjeli.

Istina se tek onda prihvaća kada se razumije. Evanđelje se tek onda može zavoliti i po njemu se tek onda živi kada se upozna. Propovijedi u razumljivom jeziku uvađali su naše daleke pretke u tajne Objave. Prvi liturgijski sastanci također na razumljivom jeziku stvarali su posebnu atmosferu doživljenosti vjerskog života.

Oko sv. Braće danomice se je širio krug vjernika. A između njih oni su od početka izabrali učenike koji su posebnom ljubavi odgajali i spremali da nastave njihovo djelo. Crkva među Slavenima položena je u ruke same njihove djece. Prvi će učenici poput svjetlih zraka pronijeti radost i istinu Evanđelja sa slavenskom knjigom i bogoslužjem na slavenskom jeziku iz Velike Moravske drugim slavenskim narodima. Veoma će brzo svi Slaveni osjetiti blagodat misionarskog rada sv. Braće.

Prvi su uspjesi ohrabрили sv. Braću. Ali prvi uspjesi izazvali su i prve poteškoće.

Povijest misionarskog rada jest jedan neprekinuti niz neizrecivih napora, žarkih molitava i najvećih osobnih žrtava i pregaranja.

Crkva se redovito rađa u znoju i mučeničkoj krvi. Križ se uvijek zalijeva novom ljubavi.

Crkva koju su Ćiril i Metod zasadili na slavenskom tlu zalivena je najprije njihovom požrtvovnom ljubavi, njihovim molitvama i neopisivim žrtvama.

Povijest pozna tek glavne obrise njihovih misionarskih putovanja i najznačajnije događaje iz njihova života i rada. U ono što nam je poznato utaknuo je mnogo, mnogo više onoga što će nam ostati na svijetu trajno nepoznato. Vjekovi neminovno brišu pojedinosti, ali nam kao za uzvrat ostavljaju sintezu jednog života i jednog vremena.

I kada ove godine u pobožnoj zahvalnosti slavimo jedanestvjekovni jubilej početka misionarskog rada sv. braće Ćirila i Metoda među Slavenima prohujala stoljeća nisu oprovrгла ljepotu njihova poziva i veličinu njihova djela. Naprotiv, ona su njihovu važnost još bolje osvjetlila i u cijelosti potvrdila.

Danas iz udaljene povijesne perspektive sv. nam Braća blistaju u potpunome sjaju apostoske vjernosti i revnosti.

Ona su Rastislavov poziv shvatili u surhunaravnom duhu. U vršenju svoje misije kao vjerovjesnici daleko su se držala od svih mogućih političkih kombinacija i sumnjičenja. Povijest nije otkrila ni najmanju sjenu u njihovom apostolskom djelovanju. Služila su samo Božjim interesima. I svom su dušom zavoljela zemlju i narod kome su navještali Krista. Sv. Braćo, iako po rođenju Grci, htjela su među Slavenima biti i sami Slaveni. Načinom svoga apostolskog djelovanja toliko su sv. Braća odgovorila potrebama, osjećajima i želja-

ma Slavena da su ih svi slavenski narodi primili i prisvojili kao dio vlastitog nacionalnog života. Uistinu je više nemoguće razdvojiti vjersku i kulturnu povijest slavenskih naroda od života i rada Ćirila i Metoda. Tako je veličanstveno okrunjena divna apostolska vrlina dati se posvema.

Vjernost sv. Braće svojoj apostolskoj misiji kao i njihova ljubav prema Slavenima i bogoslužju na slavenskom jeziku prošle su kroz rešeto kušanja i patnja. Mnogostruke neprilike, suprotnosti i poteškoće bile su stalne pratilice od početka do kraja njihova misionarskog djelovanja. Čitava ljestvica duševnih i tjelesnih patnja razvila se je preko života i rada sv. Braće. Podvale i osvade, klevete i nezahvalnosti, fizičko onemogućavanje evangeliziranja, godine Metodova tamnovanja pa sve do rastjeravanja njegovih učenika stvaraju trnov vijenac oko jedne velike apostolske ljubavi.

Sve su te podnesene patnje autentični pečat na Božjem djelu i autentični dokaz apostolske vjernosti, revnosti i povezanosti sa misionarskom slavenskom zemljom i njezinim narodima.

Sv. su Braća zadivljujućom hrabrošću trpjela za svoje djelo i obranila ga divnom postojanosti i pronicavom svijesti.

Patnja je najbolji reflektor koji osvjetljuje veličinu ili slabost jedne ličnosti. Sv. su Braća provela svoje djelo kroz školu boli i tako dala dokaz o svojoj duhovnoj izgrađenosti, karakternoj veličini i o svojoj ljubavi prema narodu i zemlji koji su evanđelizirali.

Sv. su se Braća u svome misionarskome radu i u svojim poteškoćama otvoreno orjentirala prema Petrovoj stolici. O tome bjelodano svjedoče oba putovanja u Rim. Prijem i blagohotno razumijevanje na koje su naišli kod Petrovih nasljednika Hadrijana II pa Metod kod Ivana VIII bili su ne samo draga utjeha nego i novi poticaj da se nastavi misionarski rad među Slavenima. Metodovo biskupsko posvećenje, imenovanje za nadbiskupa-metropolitu dokazi su ne samo povjerenja nego i volje Svete stolice da se i juridčki uredi njegovo misionarsko područje. Ta oslonjenost na Petrovu stolicu tim je značajnija što su vjerovjesnici došli iz Carigrada i to u doba kada je sveto jedinstvo već bilo pomućeno.

Kroz život i djelo sv. Braće povlače se najizvrsnije apostolske vrline: svrhunaravnost, osobna svetost, vjernost svoje poslanju, revnost u službi misionarske patnje i teškoće svetački podnesene, rad u povezanosti s Petrovom stolicom,

posvemašnja ljubav prema Slavenima. Te su vrline i pronijele baštinu sv. Cirila i Metoda kroz sve povijesne stiske i sačuvala je do danas.

U koncilskoj Crkvi naših dana sveto djelo Cirila i Metoda dobiva posebnu aktuelnost i odiše neobižnom svježinom i privlačnošću. Nezaboravne uspomene papa Ivan XXIII, poput i drugih svojih predšasnika, u zadnje dane svoga života i plodnog pontifikata iskazao je posebnu pažnju slavenskim narodima kada je u svome Apostolskome pismu od 11. svibnja 1963. upućena svim slavenskim biskupima obasuo hvalama dva slavenska apostola i potcrtao veliko značenje njihovog apostolskog djela.

Mi Hrvati preko onih naših biskupija koje su sačuvale glagoljicu i staroslavenski jezik u sv. bogoslužju na poseban smo način povezani sa sv. Braćom. Nemoguće je izreći koliko je ta sveta Cirilo-Methodska baština pridonijela vjerskoj svijesti, nacionalnoj obrani i liturgijskom životu upravo na našem jadranskom području.

Ecclesiam plantaverunt!

Na svima je nama da sveto naslijeđe čuvamo i da ga novim pokoljenjima predamo.

I naša je dužnost Crkvu zasađivati.

Tako ćemo se najbolje odužiti svetoj uspomeni prvih slavenskih apostola.

Marijan Oblak
pom. biskup zadarski

SV. CIRIL IN METOD – USTANOVITELJA SLOVANSKEGA BOGOSLUŽJA

(Ob 1100 letnici prihoda sv. bratov med Slovane)

V jubilejnom letu ob 1100 letnici prihoda sv. bratov na Veliko Moravsko se je znova poživilo zanimanje predstavnikov mednarodne znanosti, teologov, zgodovinarjev in slavistov za delovanje in življenje velikih slovanskih blagovestnikov sv. Cirila in Metoda. Na mednarodnom kongresu slovanske zgodovine v čast sv. Cirila in Metodu v Slazburgu (od 12. do 16. julija t. l.) so priznani strokovnjaki iz raznih dežel prikazali današnje stanje raziskovanja ciril-metodijskih vprašanj. Vedno bolj jasno prihaja do izraza dejstvo, da je notrenja duhovna veličina sv. bratov v misijonski praksi prišla do izra-